

ВІДГУК

офіційного опонента Куркової Ксенії Миколаївни
на дисертацію Лісового Олександра Миколайовича
«Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні»,
яка представлена на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження

Стан валютного регулювання в країні визначається багатьма чинниками, серед яких можна виділити: вплив міжнародних організацій та світового валютного ринку; внутрішнє фінансове становище, закономірності функціонування грошово-кредитної системи країни, її валютного сектора та інші чинники. Одне з ключових місць серед таких чинників займає валютний контроль, який є основним складовим елементом впливу на валютний ринок України.

Становлення та розвиток економіки нашої держави неможливі без створення ефективної фінансово-грошової системи. Невід'ємною складовою цієї системи є валютно-фінансова підсистема, яка охоплює діяльність на території України резидентів та нерезидентів, пов'язану з рухом валютних цінностей у будь-якій формі.

Проведений компаративний аналіз надав авторіві змогу стверджувати, що використання валютних цінностей в Україні потребує регламентації та регулювання з боку уряду та Національного банку України. У зв'язку з цим зростає роль національного валютного законодавства у визначенні порядку обігу іноземної валюти на території України з урахуванням необхідності забезпечення пріоритету грошової одиниці України, захисту її купівельної спроможності та врегулювання інших факторів, які впливають на конвертованість національної грошової одиниці.

ВДСД НАВС		
Вх. №	2158	
19	06	20 19 р.
кількість аркушів:		
осн. док.	1 ар.	додаток

Загалом, на сьогодні немає наукових досліджень монографічного характеру, а також дисертацій, в яких би комплексно розглядалися ключові питання обраної дисертантом теми.

Виходячи із вищезазначеного слід зауважити, що тема наукового дослідження є цілком актуальною з огляду на потреби фінансово-правової науки, а також забезпечення реформування системи валютного контролю в Україні.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про самотійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науковий рівень, теоретичне та практичне значення у сфері фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні, а також у правоохоронній, правотворчій, науково-дослідній галузях та у навчальному процесі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Досить обґрунтованою та логічною виглядає структура дисертації. Перший розділ присвячений з'ясуванню теоретико-методологічних засад фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні. У другому розділі розглянуто фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні як об'єкт правового дослідження. Третій розділ містить аналіз проблем фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні та шляхи їх вирішення.

Така структура дозволила автору досить повно охопити предмет дисертації, дає можливість прослідкувати авторський творчий задум щодо визначення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні, що і складає, за визначенням дисертанта, мету дослідження. Судячи зі змісту розділів дисертації, автор не тільки визначив, але й розглянув предмет, цілі і задачі дослідження, а запропоновані особисто здобувачем основні положення та висновки характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене проблематиці належного розвитку

фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні відповідно до вимог сучасного українського державотворення.

Обґрунтованість положень дисертації досягнута також за рахунок комплексного застосування різних методів дослідження, а також вивчення значного масиву вітчизняної та зарубіжної літератури, відповідного законодавства та практики його застосування.

Систематизація та узагальнення значного практичного та теоретичного матеріалу лягли в основу запропонованих автором положень, висновків і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставлених завдань, зокрема: з'ясування правової природи механізму валютного контролю та практики його застосування; висвітлення сучасного стану нормативно-правового регулювання валютного контролю в Україні; визначення правового статусу суб'єктів валютного контролю в Україні; формування пропозицій щодо удосконалення норм Закону України «Про валюту і валютні операції» у сфері валютного контролю; з'ясування особливостей зарубіжного досвіду у сфері організації та функціонування валютного контролю тощо.

Цікавим є висновок автора стосовно того, що у науковій літературі не існує єдиного підходу до визначення поняття валютної операції. Автор стверджує, що поняття валютної операції досить часто ототожнюється з валютною угодою. На думку автора, слід розмежовувати поняття «валютна операція» і «валютна угода», оскільки сутність даних визначень є різною (С. 73).

Особливу цінність наукових положень автора заслуговує твердження, що перевірка є основним методом валютного нагляду у тих випадках, коли виникає необхідність встановити факт порушення валютного законодавства. Перевірка відрізняється детальним вивченням обставин справи із застосуванням усіх необхідних документальних джерел інформації. Перевірка повинна обов'язково проводитися в тих випадках, коли органам валютного контролю стає відома інформація про порушення валютного законодавства. Отже, підкреслює автор, метод перевірки має

застосовуватися, у першу чергу, у зв'язку з інформацією про неправомірну поведінку особи, яка порушила порядок проведення валютної операції. Цьому дослідженню присвячений підрозділ 2.1 (С. 69-87).

Корисним є міркування дисертанта щодо перевірки банків стосовно дотримання ними вимог валютного законодавства України. Так, зауважує автор, перевірки дотримання валютного законодавства здійснюються з метою дотримання банками валютного законодавства України, включно з нормативно-правовими актами Національного банку України (С. 105).

На основі цього аналізу, а також теоретичних знань у сфері фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні, необхідно підкреслити, що автор продемонстрував здібність логічно подавати матеріал, вміння аналізувати, робити узагальнення та обґрунтовані висновки.

Новизна і достовірність одержаних результатів

Переходячи до оцінки новизни одержаних результатів дисертації, слід відзначити, що у дисертаційному дослідженні підіймаються не розроблені раніше наукові та практичні завдання, розв'язання яких дозволило отримати позитивні результати і виробити ряд пропозицій. З урахуванням цього можна стверджувати, що новизна дисертації проявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і у запропонованому вирішенні конкретних питань.

Новизна наукових положень, викладених автором у дисертаційному дослідженні, полягає в удосконаленні концепції здійснення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні. Дисертаційне дослідження відображає пошук нових підходів, є теоретичним узагальненням теорії та практики фінансово-правового нормотворення.

Важливо зазначити, що дисертантом досить впевнено зазначено, що залежно від змісту й обсягу прав та обов'язків суб'єктів валютного контролю, їх можна поділити на дві категорії: контролюючі та підконтрольні суб'єкти (С. 79).

Дисертант досить вдало виокремлює перелік принципів, які визначають права для суб'єктів валютних операцій та заходи досягнення ефективності валютного регулювання (С. 132-135).

Слід наголосити, що у дисертації знайшов відображення і міжнародний досвід фінансово-правового регулювання валютного контролю (С. 169-184).

Важливо підкреслити, що представлені в дисертації результати та висновки наукового дослідження О.М. Лісовола доведено до конкретних рекомендацій, які можуть бути успішно використані органами державної влади та управління.

Результати дослідження О.М. Лісовола можуть використовуватися з науковою, навчальною чи прикладною метою, зокрема: стати теоретичним та фактологічним фундаментом для написання узагальнюючих праць з проблем підвищення ефективності здійснення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні; використовуватись у навчальному процесі у вищій школі при розробці програм, нормативних лекційних та спеціальних курсів; при підготовці навчально-методичних посібників тощо.

Достовірність та обґрунтованість отриманих О.М. Лісоволом наукових результатів підтверджують також представлення їх на шести науково-практичних конференціях та одному засіданні круглого столу.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні положення дисертації О.М. Лісовола відображено в 5-ти наукових публікаціях здобувача, включених МОН України у перелік наукових фахових видань; 1 наукова стаття у міжнародному зарубіжному науковому журналі «Znanstvena misel».

Дискусійні положення і критичні зауваження по роботі

Як і кожна наукова праця, в якій розглядається широке коло питань, що часто мають дискусійний характер, дисертація О.М. Лісовола має певні недоліки. Зокрема:

1. Одним із важливих моментів, які висвітлюються у дисертації, є поєднання двох ключових управлінських функцій, таких як «валютний контроль» та «валютний нагляд». Автор вважає за доцільне ввести в чинне законодавство поняття «валютний нагляд», оскільки саме воно найбільше підходить для поступової лібералізації валютного законодавства та в подальшому для забезпечення свободи валютних операцій без обмежень (С. 45). Разом з тим, автору варто було б визначити відмінності між поняттями «валютний контроль» та «валютний нагляд».

2. Розкриваючи зміст підрозділу 2.1. «Загальна характеристика механізму фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні», автор наголошує на важливості виділення механізму валютного контролю. Проте у тексті дисертації автором фактично не розкривається безпосередньо сам механізм. У цьому контексті автору бажано було б висвітлити, що саме він відносить до механізму фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні.

3. У підрозділі 3.1. «Шляхи вдосконалення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні» автор пропонує внести зміни до Закону України «Про валюту і валютні операції».

Невже лише внесення змін до даного законодавчого акту забезпечить вдосконалення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні? На нашу думку автору доцільно було б розробити власний законопроект чи підзаконний акт, який би дійсно зміг поліпшити ситуацію в аналізованій сфері. Про негативні наслідки недосконалого законодавства чудово висловився Шарль Луї Монтеск'є, зазначивши, що «Подібно до того, як бездієві закони послаблюють дію необхідних законів, закони, від

виконання яких є можливість ухилитися, послаблюють дію усього законодавства».

4. У підрозділі 3.2. «Міжнародний досвід фінансово-правового регулювання валютного контролю» автор наводить досвід зарубіжних країн щодо здійснення фінансово-правового регулювання валютного контролю. До таких країн автор відніс Францію, Великобританію, Естонію, Італію, Іспанію, Польщу та інші. Водночас, не з'ясованим залишається питання: яку модель фінансово-правового регулювання валютного контролю варто взяти за основу в Україні? Чи слід поєднувати усі системи європейських країн загалом, щоб потім запровадити в Україні?

Загальний висновок

Висловлені зауваження та виявлені дискусійні положення, що містяться у дослідженні, не носять принципового характеру і не можуть істотно знизити позитивну оцінку дисертації О.М. Лісовола. Результати дослідження можна кваліфікувати як певний внесок у розвиток вітчизняної правової науки, який має також і практичне значення.

Дисертація є самостійною працею, розробленою автором особисто. Наукові положення, а також висновки та рекомендації, наведені у дисертаційному дослідженні, в достатній мірі обґрунтовані та базуються на достовірних емпіричних даних. Дисертаційне дослідження є комплексним і достатньо апробованим на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Результати та запропоновані рекомендації мають позитивне значення для науки фінансового права та можуть бути використані у подальших дослідженнях у даному напрямі, а також для підготовки наукової літератури.

Дисертація та автореферат оформлені згідно вимог МОН України. Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації та поряд з публікаціями здобувача достатньо повно відображає її основні положення.

Таким чином, є всі підстави вважати, що дисертація Лісовола Олександра Миколайовича «Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні» відповідає чинним вимогам щодо присудження наукових ступенів, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

завідувач відділу
науково-правових експертиз
та законопроектних робіт
Науково-дослідного інституту
публічного права,
кандидат юридичних наук

К.М. Куркова

підпис Куркової К.М.
Завідувач Оксана В.О.